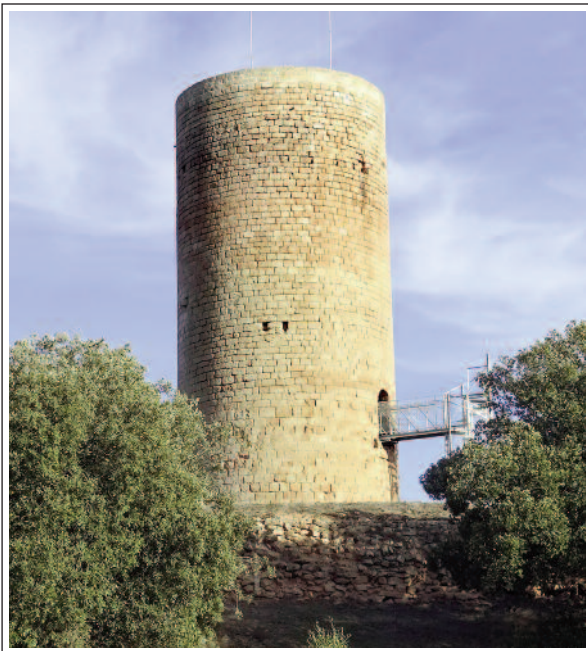

CASTELL DE LA MANRESANA (ELS PRATS DE REI)

El nucli de la Manresana es troba a dos quilòmetres de la vila dels Prats de Rei i correspon a aquest municipi. És dalt d'un turonet i destaca, per sobre de tot la torre de l'antic castell, visible des de molt lluny. Es diu que representa el centre fortificat medieval del terme.

La torre de la Manresana va ser restaurada a principis dels anys 1980. A l'entorn hi ha una sèrie de paraments del castell: l'església de Sant Andreu, amb murs romànics, la façana barroca i restaurada el 1931, i un petit nucli de població.

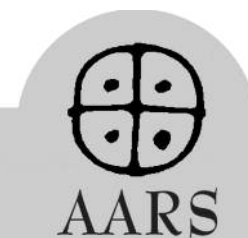

TORRE DE LA MANRESANA.

Les primeres notícies documentals del castell de la Manresana són de l'any 945. L'any 1012 apareix amb el nom de la Manresana. Es diu que quan es va formar el terme dels Prats de Rei el castell va quedar incorporat a aquest terme i prengué el nom de castell dels Prats o dels Prats de la Manresana. Sigui com sigui el nom de Manresana ha perdurat fins avui.

La torre mestra del castell es va edificar a finals del segle XI o a l'inici del XII. Té uns 21 metres d'alçària i un diàmetre de 7 metres. Tenia tres compartiments o pisos. El sostre del tercer pis és amb volta de pedra i sosté el terrat, al qual és possible d'accedir a través d'una obertura i d'una escala des de la porta d'entrada, que és amb arc adovellat i situada a uns 11 metres d'alçària. També aquí s'hi pot accedir actualment a través d'una robusta escala de caragol, de ferro.

Lluís Fernández López

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 224

18 de febrer de 2024

L'ANOIA

LA TOSSA DE MONTBUI (SANTA MARGARIDA DE MONTBUI)

La Tossa de Montbui, del terme municipal de Santa Margarida de Montbui, és una muntanya de 620 metres que s'alça als plans del sud-oest d'Igualada, essent un mirador privilegiat de tota la contrada. Mirant cap a Igualada es poden observar alguns badlands, esculls, "esterra-

GRAN TORRE DEL CASTELL DE LA TOSSA DE MONTBUI.

galls”, que diria jo. En copiem la descripció que en fa el Mapa de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona: “Les formacions de xaragalls, en terme geològic badlands (terres dolentes), ocupen una extensió considerable del municipi. Aquestes formes erosives generen un paisatge molt particular i de gran bellesa modelat a partir de l'erosió de materials més tous (...). Són dipòsits d'origen marí d'edat Eocè (Bartonià), propis de zones més profundes de l'antiga conca marina i propers a la línia d'esculls de la costa”.

Dalt del cim hi ha el castell de Montbui i la primitiva església del castell, és a dir, Santa Maria de la Tossa de Montbui.

CASTELL DE LA TOSSA DE MONTBUI (SANTA MARGARIDA DE MONTBUI)

La primera notícia documentada apareix en la donació del castell de Tous que el comte de Barcelona Borrell fa a Ató, bisbe de Vic. S'hi diu que el castell de Tous pertany al terme del castell de Montbui. Està datada l'any 970 i, per tant, el castell existia anteriorment.

Després del pas d'Al-Mansur (987), el bisbe Fruetà, va reconstruir el castell, i construí una gran torre; però consta que el 990 el repoblament fou abandonat per una gran secada. L'any 1024, el bisbe de Vic, Oliba, infeudà el castell al levita Guillem de Mediona, que va acabar la gran torre i va construir els tres absis de l'església, segurament cap al 1023.

ESTERRAGALLS o ESCULLS CORAL·LINS, vistos des del mirador de la Tossa de Montbui

SANT PERE DESVIM. Absis sobrealçat.

Al poble hi ha un conjunt de carrerons, relativament ordenats, i amb moltes cases grans, amb alguns arcs de pedres ben tallades i algunes d'erosionades. Digna d'esment és la casa de la Vila i algunes altres amb finestrals gòtics. L'església parroquial és dedicada a santa Maria i situada en un extrem de la vila, a tocar del lloc on passava la muralla. A l'atri hi ha col·locades cinc làpides romanes trobades allà mateix i al costat de la rectoria hi ha un cementiri romà tardà. Al raval del nord-est hi ha una capelleta dedicada a sant Joan, al lloc on hi havia hagut un hospital de peregrins. I, encara, en una placeta presidida per una creu de terme, hi ha un santuari marià, dedicat a la Mare de Déu del Portal, just al lloc on hi havia el Portal Major.

Per les festes de Nadal el poble es transforma, amb grans decorats de resina i es representa un concorregut pessebre vivent, amb música pròpia i amb escenes parlades.

Forma part també del terme municipal dels Prats del Rei, la Manresana, petit nucli situat a un parell de quilòmetres al sud-est, a la qual dediquem el paràgraf que següent.

SANT PERE DESVIM

És esmentada documentalment l'any 1069, quan va ser donada a la Santa Creu de Barcelona. El 1246 va passar a dependre de Santa Anna, també de Barcelona i l'any 1542 la va comprar el monestir de Montserrat. En els seus inicis havia estat parròquia, però a finals del segle XIX passà a ser sufragània de Santa Maria dels Prats de Rei.

La construcció data dels segles XI i XII, però posteriorment va ser força modificada, sobretot en alçada, la qual cosa fa que tingui una aparença estranya. És adossada a un altre edifici.

Consta d'una nau coberta per una volta de mig punt, capçada per un absis semicircular amb volta de quart d'esfera i dues absidioles també semicirculars a cada costat de la capçalera. Exteriorment, els murs són decorats a l'estil llobard amb dobles arcuacions cegues, entre lesenes. El portal és modern i s'obre al mur de ponent. Al capdamunt d'aquest mur hi ha una espadanya refeta, també, modernament.

ELS PRATS DE REI

Els Prats de Rei és una població de poc més de 500 habitants que oficialment pertany a la comarca de l'Anoia, però històricament forma part de l'Alta Segarra. Dista uns cinc quilòmetres de Calaf, per carretera.

El 1318 el bisbe de Vic va vendre el castell al rei Jaume II, que el revengué al cap de poc temps al vescomte de Cardona, la qual cosa motivà un gran disgust a la vila reial d'Igualada, que temia el poder dels Cardona. En la guerra contra Joan II, Igualada, favorable a la Diputació de Barcelona, ocupà el castell, però després va tornar a ser dels comtes de Cardona.

Del castell, en queda una cisterna i una gran torre construïda en el segle X, amb la part més alta de l'XI. És de base rectangular i angles arrodonits d'uns 12 m de llarg per 7 d'ample i murs de 2 m de gruix i paraments de pedra tallada i també d'*opus spicatum*. El portal que veiem avui és fruit de la restauració que s'hi va fer els anys mil nou-cents vuitanta. Antigament s'hi accedia per la porta situada a nivell del primer pis. Recentment s'ha construït una escala a l'interior que permet pujar fins dalt la torre.

SANTA MARIA DE MONTBUI (SANTA MARGARIDA DE MONTBUI)

L'estructura d'aquest edifici manifesta dues etapes constructives ben diferenciades. La primera correspon a la part central de la basílica de tres naus i la segona a les parts dels extrems: absis i final de ponent. L'aparell de l'obra primera és rústec, de pedra trencada en filades irregulars (segle X). La segona és de petits carreus escairats (segle XI).

SANTA MARIA DE MONTBUI. Absis.

Les tres naus estan cobertes amb voltes de ferradura poc pronunciades, sobre unes arcades (ultrapassades), suportades per columnes petites i malgirbades, amb base de poca alçada i capitell senzill amb àbac. No és possible saber com eren els absis primitius pel fet de no quedar-ne restes.

Les finestres són de doble esqueixada. El portal de migdia presenta dovelles canviades al segle XVI. També fou afegida la capella del Roser a la part nord, així com el campanar de cadireta a ponent. S'hi venera la Mare de Déu de Gràcia, dita també del castell i una talla gòtica de fusta policromada de la fi del segle XIV o principis del XV.

L'església de la Tossa subsistí com a parròquia fins al 1614, que fou substituïda pel temple de Santa Margarida, assentat en el lloc que havia ocupat el temple romànic de Santa Coloma, al peu de la muntanya de la Tossa.

NOTA. La descripció d'aquesta església és d'Antoni Estapé i Ferrer a *Fulls dels Amics de l'Art Romànic de Sabadell*, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, del 20 de novembre de 1988.

SANTA MARIA DE VECIANA (VECIANA)

L'església de Santa Maria de Veciana és situada dalt d'un replà a mitja costa d'una muntanyeta, a prop de la carretera del poble, que és a l'altra riba de la riera de Veciana.

Se sap, a través de documents, que exercia com a parròquia l'any 1025-1050, època de la repoblació d'aquestes terres i de la construcció de l'església actual.

SANTA MARIA DE VECIANA,

SANTA MARIA DE VECIANA.

L'entorn on hi ha l'església és ben urbanitzat i comprèn també el cementiri. El temple és d'una sola nau, capçat per un absis semicircular, sense cap decoració. De les tres finestres que té, destaquem la de la façana de migdia, que té tres arcs de mig punt, concèntrics. El portal de migdia té tres arcs de mig punt en degradació. L'arcuació central, de secció quadrangular, amb impostes, descansa sobre uns capitells i columnes modernes. Aquesta arquivolta i les impostes són decorades amb relleus de motius geomètrics i vegetals. També són moderns: la volta de la nau, l'espadanya, el portal de la façana de ponent i l'atri adjunt.

Presideix l'interior de l'església una talla de la Mare de Déu que és la còpia de l'original que és al Museu Episcopal de Vic, des del 1893. És del segle XIII i té la particularitat que el nen seu damunt del genoll dret de la Mare de Déu.

SANT PERE DESVIM (VECIANA)

L'església de Sant Pere Desvim és al costat d'un petit agrupament de cases, situades dalt d'un tossal. Se l'anomena també Sant Pere del Vim i Sant Puvim.